

REBHU T-TNEJN

Novella ta' ALFRED MASSA

Mitluqa fuq sufan fis-salott, Olga kienet qed tlegleg ftit whisky u thares lejn id-duhhan li kienet tarmi minn halqha u mnifsejha; duhhan ta' sigarreti! Bla ma taf kif, dak id-duhhan gibdiha l-attenzjoni u fakkarha kif kollox fil-hajja jista' jigi mxebbah mieghu; kollox igħix għal ftit hin u mbagħad jisparixxi u jintilef fix-xejn, dak ix-xejn li hu l-ghajn ta' kull ma naraw madwarna saħansitra tagħna l-bnedmin.

"Bluha! . . . Kollox bluha . . . Qerq bla tarf kull fejn iddawwar wiċċek! . . . Dinja kiefra u bla qalb!" tenniet hekk kif minn għajnejha qabzula żewġ demgħat shan li hassithom neżlin ma' haddejha, u qatra minnhom saħansitra ratha taqa' got-tazza u tithallat mal-ftit whisky li kien għad baqa' fiha.

"Xhieda hajja tabilhaqq, ta' kif inhi magħgħuna hajjet il-bniedem. Ferh u niket . . . Whisky u dmugh . . ." tenniet b'qalbha maqsuma. Imbagħad kollha mghagħgħla żvujtat it-tazza, qamet bi-herra minn fejn kienet u resqet lejn mera kbir li kien hemm imdendel fuq il-cocktail.

X'hin ħarset fil-mera u rat wiċċha mixrub u safrani, hassitha timtela bil-qilla, rasset xufftejha ma' xulxin u waqt li għaodet il-ponnijiet infagħgħet f'bikja u fost l-ilfiq bdiet ittenni wahda f'wahda.

"Gino! . . . Nishtek Gino! . . . Iva nishtek! . . . Bniedem sup-perv! . . . İzda ladarba tlaqt int, int ikollok terġa' lura. Olga qatt ma taqa' għalik . . . Bniedem bla qalb! . . ."

Imbagħad biex bħal'ikieku tithallas mill-mera talli kien urieha s-sewwa dwar persunitha, bħal wahda mitlufa minn sensiha qabdet it-tazza li kienet għadha f'idha u waddbitha b'kemmi kellha saħħa għal fuqu; il-mera tkisser f'mitt biċċa. Il-hoss kompli hasadha. Bla ma taf kif reġgħet imxiet lura u ntefġhet kif gie gie fuq is-sufan tolfok qisha tarbija.

* * *

Ighidu, li sajjetta fil-bnazzi taħsdek aktar minn wahda fil-maltemp. Hekk gara lil dawn iż-żewġ zghazagh Olga u Gino. Għal għaxar snin shah il-hajja mizzewġa għalihom kienet minsuġa biss minn hena u mħabba. Kienu l-ghaxxa ta' kull min jafhom u xempju haj ta' familja li tkun qed tikber minn xitla għal siġra. Tfal il-Bambin ma tahomx. Kollu minnu li t-tfal kienu jixtiquhom u 'hob-buħom hafna, iżda l-imħabba li kellihom għal xulxin ma hallithomx jintilfu fuq xewqat li ma jiddependux mill-bniedem imma mill-pjan bla qies tal-Hallieq. Olga u Gino kienu medhija b'xulxin u kull fejn

kont tara lil xi hadd minnhom, kont żgur issib lill-iehor 'ew 'l-ohra wkoll, għax il-hajja riedu jaqsmuha, bħal ahwa. Riedu jixorbu flimkien mill-istess tazza tal-ferh u l-hemm, għax huma għalhekk kienu żżewġu biex iġixxu hajja waħda.

Iżda x-xitan m'għandux halib! Ghodwa waħda dan il-mishut ta' xitan ittanta jdeffes denbu bejn dawn iż-żewġ maħbubin.

Qabel ma Gino telaq lejn l-uffiċju, Olga ġibditu minn idu u ħaditu lejn il-kamra tas-sodda, fe'het kexxun tal-gradenza u ħarget pakkett. Fil-pakkett kien hemm biċċa drapp sabiħa tabilhaqq.

"Sabiha," qalilha żewġha.

"Toghġbok?" staqsietu.

"Hafna!" reġa' Gino.

"Issa ara, irrid nurik il-figorin li għażilt," qaltu waqt li ħarget mill-kamra. Wara ftit Olga reġġet lura bi ktieb daqshieq mimli figurini l-aħħar moda.

"Toghġbok din, Gin?" staqsietu bi tbissima, Olga. Gino kemmex xufftejh, xengel rasu u qalilha:

"Ma tantx . . . anzi biex inkun għidtlek is-sewwa kollha, xejn. Skullata wisq."

"Isma' din libsa tal-ballu taf, u mhux tal-knisja. Bihsiebni nżanzanha nhar Hadd il-Għid. Nittama wara kollox li għadna bil-ħsieb li mmorru l-ballu tal-Għid dis-cena?" kienet pronta staqsietu martu.

"Mela ma mmorrux!"

"Grazzi maħbub tiegħi!" qaltu. "Iżda l-libsa?"

"Aghżel ohra", tennielha.

"Imma jien ma' dik ħadt grazzja".

"Diġa għidtlek, dik skullata żzejjed u jien m'inx purċinell biex inhallik tilbisha meta tkun miegħi."

"Gino!" talbitu kważi bid-dmugħ f'għajnejha.

"Olga!" reġa' hu serju, serju, "kont nagħmek aktar ta' l-affari tiegħek."

"Xi trid tgħid b'dan il-kliem, Gino? Jiena dejjem kont, għadni u nibqa' ta' l-affari tiegħi", wegħbitu martu u dehret li ħadet għaliha bl-ikreh għal dan il-kliem ta' żewġha.

"Ma nafx, ma nafx," qalilha waqt li ħares lejha b'harsa li kienet issarraf hafna. Imbagħad poġġa idejha it-tnejn fuq ġenbejh u reġa' wissieha, "Olga, għidtlek, aghżel libsa ohra."

"Twebbes rasek, Gino?" staqsietu mistagħġba għall-aħħar.

"Iva", wegħbha.

"Tajjeb, u jiena wkoll, mela", qaltu hi soda, soda.

Din kienet l-ewwel darba li hadd minnhom ma ried iċiedi. Is-soltu kienu jiġġieldu min minnhom iċiedi l-ewwel biex b'hekk jagħti xhieda ta' mħabba. Issa t-tnejn stennew li xi hadd minnhom ibaxxi

rasu, bla ma jkun hu stess li jagħmel dan. Baqgħu għal ftit hin iħarsu lejn xulxin bla ma jirkellmu, it-tnejn skantati kif sabu ruh-hom f'sitwazzjonij hekk kerha u ta' swied il-qalb. It-tnejn xtaqu li jehilsu minn dak it-tahwid b'wiċċ il-gid bla ma hadd minnhom ma ried ikun hu li jmidl l-ewwel pass. Thawdu u ma għarfux x'għand-hom jaħgmlu. Fl-aħħar Ġino dar lejn martu u b'kalma, izda fl-istes: hin b'ser'eà liema bħalha, qalilha:

"Sejjer għax-xogħol għax sar hafna hin, nittama li tbiddel il-fehma tiegħek. Il-figorin mimli b'ilbiesi sbieħ u moderni, għalhekk għandek hafna minn fejn tagħżel." U bla ma ta ċans tgħidlu kelma waħda biss, hareġ mill-kamra.

Għaddiet gimgha minn din it-tilwima bejn Ġino u martu Olga, u hadd minnhom ma semma xejn aktar dwar il-libsa tal-ballu. Ġino haseb li martu semgħet minnu; filwaqt li Olga ttamat li meta żewġha jara l-libsa fuqha, jifrah biha bħas-soltu, u kollox jintemm b'wiċċ il-gid.

Kien Hadd il-Palm filgħodu. Olga u Ġino kienu sejrin lura d-dar wara l-Quddiesha Kantata. Ġino l-kant tal-Passju kien iħobbu wisq, u kien għalhekk li dak in-nhar hu u l-ma'a semgħu l-Kantata.

Hekk kif waslu ftit passi bogħod mid-dar raw tfajla ċċempel il-qanpiena tal-bieb tagħhom.

"Lesta l-libsa, mela!" qalet Olga ferhana se ttir. Ġino ma tkellem xejn izda qalbu għamlet tikk. Ma ried jahseb xejn, la tajjeb u anqas hażin.

Waslu d-dar u Olga hejjiet it-te. Meta qamu mill-mejda Ġino mar poġġa bil-qiegħda fuq pultruna jaqra l-gazzetta filwaqt li martu dahlet fis-salott u wara ftit dehret mill-gdid fil-kamra ta' l-ikel liebsa l-libsa tal-ballu. Waqfet fil-bieb u ħasret lejn żewġha. Ġino nhasad u hass l-għaraq ixoqq għalih. Hass ilsien u jitqal u ma felax ilissen kelma. Dak il-hin ra lilu nnifsu mċekken quddiem martu. It-tbissima fuq xufftejn Olga stħajjilha tbissima ironika li mlietu b'rabja tal-waħx.

Martu ndunat li żewġha ha għalih u biex tipprova ttaffilu r-rabja li qrat fi ħbub għajnejh, griet għal fuqu b'dirgħajha le tbiex iddaw-warhom ma' għonqu. Kif waslet ftit passi bogħod minnu, waqfet u staqsietu. "Ma togħgħbokx?" Imbagħad kompliet riesqa lejha.

Ġino ħares lejha biċ-ciera u malli waslet qrib tiegħu sewwa, imbuttaha lura. Olga tfixklet fil-libsa u baqgħet sejra mintulha għal daharha fl-art. Mal-waqgħa hasset wegħha ma' rasha kollha, u bla ma riedet, messet b'idha wara rasha u hekk kif lemhet id-demm werżqet twerżiq u nfexxet tolfoq.

Ġino għall-ewwel bħal inhasad, izda malajr reġa' gie f'tiegħu. Huwa dar fuq martu u qalilha b'ragħwa hierġa minn halqu:

"Jekk tahseb li rbaħt int, sejra mqarraq. Jiena sejjer 'il barra minn hawn u jekk tkun tridni niġi lura, ibgħatli dik il-libsa ta' fuqek

imqattgħa biċċiet. Alt.iment i lili ma għandekx għalfejn tfititxni aktar. Fil-każ li tbidde l fehemtek i bgeħat il-lipsa kif għedtlek għand oħti Mena". Imbagħad tefa' l-kappell f'rasu u hareġ 'il barra qisu bniedem fis-sakra.

Olga nfixlet meta rat id-demmi iċarċar magħha, u barra dan hija hassitha xi ffit sturduta wkoll. Bi tbatija kbira rnexxielha tersaq lejn it-telefon u eċempel lit-tabib Borg.

* * *

L-esperjenza tal-hajja tghallimna li meta fjamma f'qalb bniedem tintefa, flokha tixgħel oħra aqwa minnha. Tant hu hekk li għandna l-qawl li jgħid illi "L-akbar hbieb, l-aktar għedewwa". Għaliex? Għax meta l-fjamma ta' l-imhabba tintefa flokha tinbet fjamma oħra, il-fjamma tal-mibegħda. Il-hajja nfisha tagħtina bosta eżempji ta' dan. U Olga u Gino ma kinux eċċezzjoni. Dik l-imhabba li kellhom thegġeġ go qalbhom għal xulxin inbidlet f'mibegħda. Issa t-tnejn xtaqu d-deni lil xulxin, it-tnejn ma ridux jafu aktar b'xulxin.

Qabel hareġ mid-dar, Gino qabad kartiera li kellu fil-kexxun ta' l-iskrivanija u dak il-hin haseb li dik is-somma għalih kienet biżżejjed. Mid-dar mar għand oħtu, fehemha kollox u wissieha biex ma tittantax tidhol bejn il-basla u qoxritha. Imbagħad huwa qabad it-triq u telaq lejn lukanda f'Tas-Sliema.

Għaddew tiitt ijiem u Gino għaddiehom f'infern shiħ. Għax huwa kien bniedem li jinkwieta hafna, bniedem li l-kwart jagħmlu ratall u l-wizna qantar; bniedem li kien imrobbi fil-biża' t'Alla u għalhekk il-kuxjenza ma hallitux bi kwietu anqas. Ta' sikwit kien jipprova jifhem kif kien sab ruħu f'dak l-ghawġ kollu. Dak il-hin go fih kien ikollu taqbida harxa; taqbida bejn iż-żewġ elementi prinċipali li minn-hom hu magħmul il-bniedem; il-ġisem u r-ruħ. Ir-ruħ permezz tal-kuxjenza tffissirlu kemm ikun aħjar għalih jekk iċċedi u jerga' lura fi hdan martu. Il-ġisem permezz tal-gibdiet u l-passjonijiet ihegġu biex jibqa' żomm il-punt ta' l-irġulija. Taqbid u thewdm bla tarf li jgennu lill-imsejken bniedem li jherruh minn għewwa; li jwassluh f'disperazzjoni shiħa. Izda xi hadd bilfors ried johroġ rebbieh. Min kellu jirbah? Għal min ir-rieda ta' Gino sejra eċċedi? . . .

Olga ta' mara ta' kienet mogħtija wara d-dinja, ffit li xejn setgħet tghaddi minn dak li kien għaddej minnu żewġha. Għaliha d-dinja kienet kol'ox. Għalhekk kull ma kienet taħseb kien, l-imbuttatura ta' żewġha Gino u li ma għandhiex iċċedi għax allura tkun qed thejji t-triq biex 'il quddiem tkun l-ilsira tiegħu.

"Ma jaqbilx inċedi", kienet sikwit itenni bejnha u bejn ruħha, "għax jekk inċedi din id-darba jibqa' jghoddni b'għifa u jzommni taħt saqajh hajti kollha".

Il-Hamis, Gino niżel sa għand oħtu biex jara hemmx xi haġa

ġdida li ghandu jkun jaf dwar Olga. Meta sar jaf li kolloxx baqa' kif kien, wera li ma hax gost ghax fis-sewwa huwa kien stenna li martu kienet se ċċedi. Kollu mifxul u mdejjaq reġa' lura mill-ġdid lejn il-lukanda.

Malli ġie biex iħalli raħal twelidu, għal mument hass bħal għafsa ta' qalb. Qatt f'ghomru ma kien raqad barra r-raħal. Issa? Issa kellu jhallih u ma kienx jaf jekk qattx aktar kellu jerġa' jarah. Id-dmugh shun ta' firda u mħabba tappanlu ghajnejh u xtaq imur x'imkien fil-bogħod u hemm jinfaqa' jibki kemm jiflah, ghax dak il-hin hass li l-biki biss seta' jserrhu minn dak in-niket li kien qed iġarrab.

Meta nizeł tas-Sliema ftakar li dak in-nhar kien Ħamis ix-Xirka, u bħal tħajjar imur għall-quddiesa ta' dik il-lejla. Izda mbagħad intebah li hu bħala midneb ma kienx jixraq li jersaq lejn it-Tempju t'Alla, għal mument nesa għal kolloxx il-ħniena bla tarf tal-Mulej!

Izda din id-darba l-konvinzjoni rebbet u Gino ġibed lejn il-knisja helwa ta' San Ġirgor. Funzjoni tabilhaqq sabiha! Fil-knisja hassu bniedem iehor, anqas imdejjaq. L-omelija li l-Kappillan għamel fil-quddiesa kienet tittratta, kif kien xieraq, dwar l-imħabba; imħabba lejn Alla u lejn il-proxxmu. Il-kuxjenza ta' Gino ferhet, izda l-pas-sjonijiet triegħdu u mbuttawh 'il barra mill-knisja. Wara s-Sancju qam minn fejn kien u telaq lejn il-lukanda. Izda meta ġie biex jorqod ma setax jagħlaq għajn ma' għajn bil-ħsibijiet tqal li bdew għaddej-jin minn mohħu.

L-ghada qam ghajjen mejjet qisu li matul dak il-lejl kien qala' xi xebgħa sawt. Gino dlonk ftakar li dak in-nhar kienet il-Ġimgħa l-Kbira! . . . Il-jum li jfakkar fil-Fidwa, fl-imħabba ta' l-Iben ta' Alla lejn il-bniedem midneb.

Soltu hu u martu kienu jagħmlu l-Viżti lis-Sepulkru ġewwa l-Belt, u dak in-nhar kien iddeċieda li jagħmel l-istess. Haġa tal-ghaġeb, dawk il-Viżti hasshom iġanqlu fih xi haġa li hu donnu li ma setax jifhem x'kienet; hass li l-Mulej ried xi haġa minnu.

L-aħħar Viżta għamilha fil-Knisja ta' Giezu. Hemm f'dik il-knisja tinsab ix-xbieha ta' Gesù Kurċifiss, xbieha tassew mirakoluza u għażiża hafna għalina l-Maltin. Gino resaq quddiem Gesù Msallab u ntafa' gharkubbtejh quddiemu waqt li ffixsa ghajnejh fuqu. Kien issa l-waqt li Gesù qallu x'kien li jixtieq minnu. Gino fehmu, qam minn fejn kien u wiegħdu li kien se jċċedi. Hena liema bħalha dak il-hin hassha niezla ġo qalbu li mlietu bil-hila biex iwettaq dak li kien għadu kif wiegħed.

Meta tnejn jiġġieldu, ir-raġuni tghallimma li xi hadd bilfors irid johroġ rebbieħ filwaqt li iehor tellief. Din hija r-regola; regola ġusta u raġonevoli tabilhaqq. Izda kull regola għandha l-eċċezzjoni. U l-każ ta' Gino u Olga kien l-eċċezzjoni ta' din ir-regola, ghax it-tnejn iġġiel-

du u t-tnejn hargu rebbieha.

Naturalment ir-rebha ta' Olga kienet differenti minn dik ta' Gino, izda l-importanti hu li t-tnejn hassewhom soddisfatti bir-rebha li kienu kisbu. Olga fehmet ir-rebha taghha x'hin rat lil żewgħa iura d-dar. F'ghajnejha lemhitu jbaxxi rasu quddiemha u jċedi. Sthajlitu jersaq lejha umil'at u jagħtiha f'idha l-palma tar-rebha. Dan għamilha hienja u soddisfatta għall-aħħar.

Mill-banda l-oħra Gino wkoll hassu johroġ rebbieh, rebbieh bħal Kristu, li rebaħ bl-imħabba u bis-sagrificċju. Huwa hassu soddisfatt u ferħan se jtir. Hassu kburi daqs martu u bħalha sthajjel f'idu l-palma tar-rebha.

Jumejn wara Olga u Gino ċcelebraw ir-rebħ tagħhom billi attendew il-ballu tas-soltu; il-Ballu tal-Għid. Dak in-nhar hassew fi q'ubhom l-imħabba ta' qabel u wiegħdu lil xulxin li qatt aktar ma jerggħu jwebbsu rashom, imma kellhom ighixu hajja ta' mħabba f'armonija shiha sal-mewt.

U l-libsa, li wara kollox kienet hi l-ħtiġa tal-ġlieda ta' bejniethom, x'kien sar minnha? Iva, dak in-nhar tal-ballu kienet fuq Olga, izda b'xi tibdiliet zgħar!